

Jānis Zelmenis

ORCID 0000-0002-8178-6046

Nodokļu plānošanas
definīcija un tendences
Eiropas Savienībā

Promocijas darba kopsavilkums zinātnes doktora grāda
“zinātnes doktors (*Ph. D.*)” iegūšanai

Nozaru grupa – sociālās zinātnes

Nozare – tiesību zinātne

Apakšnozare – starptautiskās tiesības

Promocijas darbs izstrādāts Rīgas Stradiņa universitātē, Latvijā

Promocijas darba vadītājs:

Dr. iur. asociētais profesors **Jānis Grasis**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Oficiālie recenzenti:

Dr. iur. asociētā profesore **Marta Urbāne**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Dr. iur. profesors **Jānis Načisčionis**,
Daugavpils Universitāte, Latvija

Ph. D. asociētais profesors **Giga Abuseridze**,
Kaukāza Universitāte, Gruzija

Promocijas darbs tiks aizstāvēts Tiesību zinātņu promocijas padomes atklātā sēdē 2026. gada 19. jūnijā plkst. 12.00 Hipokrāta auditorijā, Dzirciema ielā 16, Rīgas Stradiņa universitātē.

Ar promocijas darbu var iepazīties RSU bibliotēkā un RSU tīmekļa vietnē:
<https://www.rsu.lv/promocijas-darbi>

Promocijas padomes sekretāre:

Ph. D. docente **Lidija Juļa**

Satura rādītājs

Ievads	4
Tēmas zinātniskās izpētes pakāpe	6
Promocijas darba metodoloģija	8
Zinātniskā inovācija promocijas darbā	9
Pētījuma ticamības pakāpe. Pētījuma rezultātu aprobācija	9
Secinājumi	11
Priekšlikumi	13
Publikācijas par promocijas darba tēmu.....	16
Literatūras un avotu saraksts	17

Ievads

Promocijas darba pētījuma aktualitāte atspoguļojas ekonomiskajā, sociālajā un politiskajā mērogā, tomēr pirmām kārtām un galvenokārt pētījums iezīmē studiju jomas dinamisko raksturu. Ņemot vērā būtiskās izmaiņas judikatūrā par nodokļu strīdiem un nodokļu plānošanas likumību Eiropas Savienības dalībvalstīs pēdējo 20 gadu laikā, rodas doktrināras interpretācijas nepieciešamība un vērtība. Tiesiskā nodokļu plānošana ir pamatota no ekonomiskā un biznesa viedokļa un pati par sevi ir ļoti svarīga – neviens uzņēmums vai privātpersona nav ieinteresēta vai pat spiesta maksāt lielākus nodokļus savas saimnieciskās darbības ietvaros, kā to nosaka likums. Tas balstās uz lietas sarežģītību, kā arī uz jautājumu par saprātīgu izpratni par nodokļu plānošanas “likumību” un šīs likumības interpretāciju dažādos tiesību subjektos un attiecībā uz uzņēmējdarbību. Doktora darba rezultātu apstiprinājums ir publicēts 2022. gada žurnāla *Socrates* Nr. 3(24), sadaļā “Mūsdienu uzņēmējdarbību un nodokļu plānošanu ietekmējošie faktori”, kā arī 2022. gada žurnāla *Socrates* Nr. 2(23), sadaļā “Nodokļu plānošanas definīcija Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūrā”.

Šī izpratne ES atšķirsies atkarībā no konkrētās juridiskās situācijas, juridiskā strīda, tomēr vislielākā nozīme būs interpretācijai atbilstoši atsevišķu ES dalībvalstu kompetencei. Turklāt jāatzīmē, ka liela mēroga nodokļu plānošana tiek papildus kontekstualizēta ar būtisku politisko motivāciju un ambīcijām maksimāli palielināt nodokļu priekšrocības. Lai gan pastāv leģitīmas nodokļu plānošanas jēdziens, dažādu teorētisko atziņu interpretācija un praktiskā piemērošana būs atkarīga no tās valsts tiesas, kuras kompetencē konkrētais nodokļu plānošanas jautājums tiek izskatīts.

Pētījuma aktualitāte ir saistīta ar to, ka ES Tiesas judikatūra nodokļu strīdos un nodokļu plānošanā šobrīd ir viena no sarežģītākajām un sistemātiskākajām, tomēr tā ir arī ļoti jauna un nav pilnībā izstrādāta, jo ir pakļauta daudzu faktoru ietekmei, galvenokārt ES dalībvalstu lokam, nodokļu politikai un to veidojošo subjektu rīcībai, kā arī nodokļu plānošanas transnacionālajam raksturam.

Doktora disertācija ir veltīta faktiskajam juridiskajam jautājumam par likumīgas nodokļu plānošanas kritēriju noteikšanas jēdzienu un saturu Eiropas uzņēmumu saimnieciskās darbības pamatam.

Ir svarīgi uzsvērt, lai gan pati vispārējā pieeja likumīgas nodokļu plānošanas definēšanai, sākot ar atšķirīgo un pamata *Cadbury Schweppes* lietu, ir palikusi nemainīga, tā ir attīstījusies, lai būtu detalizētāka un precīzāka.¹

Pirmām kārtām šobrīd nodokļu plānošanas tiesību aktu interpretācijā, kas definēta, pamatojoties uz lietu *Cadbury Schweppes* un pēdējās divās Dānijas lietās, ir izmantots ekonomiskā mērķa un būtības jēdziens, kas veido tā saukto būtību, kurā nodokļu priekšrocības ir tikai papildu faktors un apstākļi, nevis strīda pamatelements, jo īpaši lietās, kas saistītas ar apstākļu viltošanu. Ekonomiskā būtība kā jebkuras uzņēmuma darbības būtiska sastāvdaļa, kuru apstrīd nodokļu administrācija, ir mainījusi fokusu starp objektīvajiem un subjektīvajiem faktoriem, kas veido pamatu lēmuma pieņemšanai par nodokļu plānošanas tiesiskumu vai prettiesiskumu. Šie aspekti detalizētāk tiks aplūkoti promocijas darbā.

Ir svarīgi norādīt, ka tiesiskas nodokļu plānošanas jēdziens nav definēts uzņēmumu ienākuma nodokli regulējošajos normatīvajos aktos. Līdz ar to, lai ieviestu šo definīciju, pētījumā tiek analizēti Eiropas Savienības Tiesas un ģenerālvokātu sniegtie komentāri un atziņas.

Balstoties uz tiem, ES uzņēmējdarbība tiek īstenota, ievērojot uzņēmējdarbības brīvības un brīvās uzņēmējdarbības principus, tādēļ ne tikai tiesiskās nodokļu plānošanas interpretācija dažādās jurisdikcijās atšķirsies, bet arī īpašais regulējums – tā dēvētais ārpusēriālo sankciju regulējums, kurā vadošo lomu ieņem ASV, – tiks iesaistīts nodokļu plānošanas tiesiskuma interpretācijā. Vienā jautājuma pusē ir divpusējās sankcijas, bet otrā – normas, kuras nav akceptējusi ANO vai cita alternatīva starptautiska institūcija.

Tomēr šādas normas ietekmē citas valstis un to uzņēmumu darbību attiecībā ar valstīm, uz kurām attiecas ASV sankcijas. Piemēram, ASV ir izbeigušas iepriekš saskaņoto režīmu ar Irānu, ieviešot sankciju režīmu pret Irānu un Kubu.

Tādējādi, iegādājoties produktu vai veicot jebkādu darījumu ar subjektiem, uz kuriem attiecas sankcijas, maksimālais iespējamais pasākums ir kontu bloķēšana, bet minimālais — pārbaude. Un, lai gan tas nodokļu plānošanu ietekmē tikai netieši, būtiska ietekme tiek radīta uz uzņēmējdarbību kopumā, jo abi aspekti ir cieši savstarpēji saistīti.

Minētās stingrās prasības galvenokārt izriet no normatīvajiem aktiem un principiem, kas vērsti uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu. Šo normu jēdziens un būtība detalizēti tiks analizēti 3. nodaļā. Ja, no ASV skatpunkta, uzņēmums vai privātpersona pārkāpj vai tiek turēta aizdomās par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas normu

¹ Cadbury Schweppes and Cadbury Schweppes Overseas, 12.09.2006. [Electronic resource] // Info Curia – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-196/04> (Aplūkots: 10.12.2025.)

pārkāpumu, jebkādi darījumi ASV dolāros kļūst aizliegti. Diemžēl tas ietekmē ne tikai nodokļu plānošanu, bet arī globālo uzņēmējdarbību, un šādus riskus nevar ignorēt.

Nākamais jautājums, kurā pieeja būtiski mainījies, ir komercnoslēpumi un klientu konfidencialitāte. Šie principi, kas agrāk bija praktiski neapstrīdami, tagad kļuvuši ļoti šauri interpretējami vai pat zaudējuši interpretācijas iespējas. Pat juristiem ir pienākums piedalīties aizdomīgu darījumu un operāciju ziņošanas sistēmā, izņemot gadījumus, kad viņi sniedz juridisko palīdzību kriminālprocesos vai administratīvajās lietās, kas saistītas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir acīmredzams, ka nacionālās un starptautiskās ekonomiskās un ģeopolitiskās norises ir veicinājušas tiesiskas nodokļu plānošanas risinājumu izveidi mikro un makro līmenī. Šie risinājumi pēdējo 20 gadu laikā ir būtiski mainījušies, ko noteikusi nacionālo tiesību aktu dinamika, starptautisko tiesību attīstība, uzņēmumu darbības interpretācija un to īstenotie pasākumi nodokļu sloga optimizēšanai, tostarp tiesvedības ceļā.

Tādi jēdzieni kā ofšori, nodokļu paradīzes un nodokļu brīvdienas pakāpeniski kļūst par pagātni, un nodokļu plānošana kā tāda šobrīd balansē starp nacionālo un starptautisko tiesiskumu un prettiesiskumu.

Tēmas zinātniskās izpētes pakāpe

Nacionālajā un ārvalstu juridiskajā literatūrā nav atrodami visaptveroši zinātniski pētījumi un analīze par tiesiskas nodokļu plānošanas jēdzienu, kas balstīti uz jaunāko judikatūru. Proti, nav pieejami salīdzinošie pētījumi, kuros kā primārie avoti tiktu izmantoti tiesu spriedumi, ģenerālvokātu atzinumi, tiesnešu viedokļi un nodokļu plānošanas ekspertu analīze.

Šādu pētījumu neesamība galvenokārt skaidrojama ar to, ka trūkst padziļinātas praktiskās analīzes par Eiropas Savienības Tiesas nolēmumiem, kas jau ir stājušies spēkā. Lielākajā daļā gadījumu nodokļu plānošanas jautājumi ES līmenī tiek aplūkoti mācību literatūrā (Christiana N. L. Panayi, Luca Cerioni, Mihaela Tofan, Ana Paula Dourado) un žurnālistikas publikācijās (Gutman, Piero Borya).

Pētījuma teorētisko bāzi veido darbi, kuros aplūkoti tikai un vienīgi nodokļu plānošanas jautājumi, kā arī atzītu ekspertu zinātniskās monogrāfijas un raksti, kas publicēti angļu valodā.

Promocijas darba empīrisko bāzi veido normatīvie avoti – Līgums par Eiropas Savienības darbību, Eiropas Savienības tiesību akti (direktīvas), kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu normatīvie akti. Būtisku avotu daļu veido arī Eiropas Savienības Tiesas nolēmumi, kā arī tiesnešu un ģenerālvokātu viedokļi.

Pētījuma objekts ir tiesiskās attiecības, kas regulē uzņēmumu nodokļu politikas tiesisko ietvaru un uzņēmējdarbības vidi, proti, uzņēmumu, kas darbojas kā Eiropas Savienības dalībvalstu nodokļu rezidenti, tiesiskās attiecības.

Promocijas darba mērķis ir analizēt Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūru nodokļu strīdos pēdējo 20 gadu laikā, balstoties uz ES dalībvalstu normatīvajiem aktiem un piemērojamajām starptautiskajām tiesībām, lai definētu tiesiskas nodokļu plānošanas jēdzienu, kritērijus, stratēģijas, kā arī tās nošķirumu no agresīvas nodokļu plānošanas un nodokļu apiešanas Eiropas Savienībā.

Pētījuma hipotēze izriet no jautājuma “Kā Eiropas Savienībā veidojas nodokļu plānošanas definīcija, integrējot EST tiesu nolēmumus, nodokļu plānošanai raksturīgos elementus, piemēram, agresīvu nodokļu plānošanu un mākslīgus darījumus, kā arī Eiropas Savienības normatīvo aktu nozīmi?”.

Lai izpētītu un pārbaudītu šo hipotēzi, pētījumu virza šādi jautājumi:

1. Cik lielā mērā vienotā tirgus darbība, nodokļu harmonizācija, ES institūciju kompetences un Eiropas Savienības Tiesas prakse ietekmē nodokļu plānošanas jēdziena formulēšanu un nošķiršanu Eiropas Savienībā?
2. Kā Eiropas Savienības Tiesas interpretācija par tiesiskas nodokļu plānošanas jēdzieniem, principiem un robežām ES tiesībās ietekmē nodokļu plānošanas praksi dalībvalstīs?
3. Kā mūsdienu uzņēmējdarbības dinamika ietekmē nodokļu plānošanas īstenošanu, piemērošanu un virzību Eiropas Savienībā?

Atbildot uz šiem pētījuma jautājumiem, darbs tiecas sniegt visaptverošu analīzi par nodokļu plānošanas definēšanas lomu un tās ietekmi uz nodokļu pārvaldību Eiropas Savienībā.

Lai sasniegtu iepriekš minēto pētījuma mērķi, tika izvirzīti un izpildīti šādi savstarpēji saistīti uzdevumi:

1. Pārskatīt klasiskos nodokļu plānošanas risinājumus, kurus nacionālās nodokļu administrācijas un ES dalībvalstu tiesas ir pakļāvušas kritikai.
2. Veikt salīdzinoši tiesisku analīzi par Eiropas Savienības Tiesas secinājumiem un nolēmumiem strīdos par nodokļu plānošanas tiesiskumu, tās principiem un robežām pēdējo 10 gadu laikā.
3. Atklāt profesionālās kopienas pārstāvju pamatpieejas tiesiskas nodokļu plānošanas definīcijai, tās raksturojošām pazīmēm, principiem un robežām.
4. Pārskatīt pamatkritērijus, kas nosaka nodokļu plānošanas atbilstību uzņēmējdarbības brīvības un brīvās uzņēmējdarbības principiem Eiropas Savienībā.

5. Definēt tiesiskas nodokļu plānošanas jēdzienu, kā arī tās principus, raksturojošās pazīmes un robežas.

Promocijas darba metodoloģija

Promocijas darbā tiek izmantotas vairākas pētniecības metodes, lai analizētu nodokļu plānošanas jautājumus Eiropas kontekstā. Tās ietver salīdzinošo metodi, tiesu nolēmumu analīzi, sintētisko analīzi, induktīvo analīzi un normatīvo avotu izpēti.

1. **Salīdzinošā metode:** Salīdzinošā metode tiek izmantota, lai analizētu nodokļu plānošanas jēdzienu un tā raksturojošās pazīmes. Salīdzinot un pretstatot EST nolēmumus, piemēram, *Cadbury Schweppes*, *Commission of the European Communities v Italy* un *Belgium v Truck Center SA*, pētījumā tiek atklātas atšķirīgās pieejas un interpretācijas nodokļu plānošanas jautājumos dažādās jurisdikcijās. Šī metode nodrošina sistemātisku tiesisko principu, prakses un interpretāciju izpēti, kas ir būtiskas nodokļu plānošanas izpratnei.
2. **Tiesu nolēmumu analīze:** Tiek veikta padziļināta konkrētu EST lietu analīze, kas ir nozīmīgas nodokļu plānošanas kontekstā. Piemēram, *Credit Suisse* lieta (par dividenžu izmaksas shēmām), *Belgium v Truck Center SA* (par kapitāla izpirkšanu, apvienošanu un restrukturizāciju) un *Marks & Spencer* (par zaudējumu un peļņas pārvietošanu) tiek pētītas detalizēti. Šī analīze sniedz ieskatu tiesas argumentācijā, juridiskajos apsvērumos un piemērotajos tiesību principos, tādējādi palīdzot izprast, kā tiesa vērtē un interpretē nodokļu plānošanas jautājumus.
3. **Sintētiskā analīze:** Sintētiskā metode tiek izmantota, lai definētu nodokļu plānošanai raksturīgos elementus, piemēram, agresīvu nodokļu plānošanu un mākslīgus darījumus. Tiek apvienoti dažādi avoti – valstu tiesību aktu grozījumi, Eiropas Komisijas rekomendācijas, OECD forumos iesniegtās deklarācijas, preses relīzes u. c. Šo avotu sintēze ļauj izveidot visaptverošu un juridiski pamatotu agresīvās nodokļu plānošanas izpratni un tās ietekmi Eiropas Savienībā.
4. **Induktīvā analīze:** Induktīvā analīze tiek izmantota, lai no konkrētām lietām un empīriskiem datiem izsecinātu vispārīgus principus un secinājumus. Analizējot atsevišķus nolēmumus, tiesu praksi un empīrisko informāciju par nodokļu plānošanu, tiek identificēti modeļi, tendences un pamatprincipi. Šī pieeja palīdz veidot visaptverošu izpratni par nodokļu plānošanas regulējumu un tā ietekmi Eiropas kontekstā.
5. **Normatīvo avotu izpēte:** Darbā tiek plaši analizēti normatīvie avoti, tostarp Līgums par Eiropas Savienības darbību, Eiropas Savienības tiesību akti (direktīvas) un ES

dalībvalstu nacionālie tiesību akti. Šie avoti nodrošina pamata tiesisko ietvaru nodokļu plānošanas regulējuma izpratnei un sniedz informāciju par tiesību normām, direktīvām un vadlīnijām, kas regulē nodokļu plānošanas praksi Eiropas Savienībā.

Promocijas darbs būtiski balstās arī uz Eiropas Savienības Tiesas nolēmumiem, kas sniedz autoritatīvas ES tiesību interpretācijas. Tāpat tiek ņemti vērā tiesnešu un ģenerālvokātu viedokļi, jo tie sniedz nozīmīgus juridiskus argumentus un apsvērumus nodokļu plānošanas jomā.

Zinātniskā inovācija promocijas darbā

Pētījuma teorētiskā nozīme izpaužas apstākļi, ka šis promocijas darbs ir pirmais zinātniskais mēģinājums doktrināli sistematizēt un kategorizēt jēdzienu “nodokļu plānošana” Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā un Eiropas Savienības Tiesas praksē.

Pētījuma praktiskā nozīme izriet no tiesiskas nodokļu plānošanas jēdziena un formu definēšanas, kas veido būtisku daļu no uzņēmumu fiskālajām un finanšu darbībām Eiropas Savienības dalībvalstīs. Veiktā analīze paver iespējas uzņēmējiem pilnveidot nodokļu maksājumu uzskaiti un plānošanu, kā arī tiesisku peļņas sadali likumīgu tiesisko konstrukciju ietvaros, tādējādi nostiprinot promocijas darba praktisko nozīmīgumu.

Pētījuma galvenās aizstāvamās tēzes un secinājumi apliecina, ka saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem nodokļu plānošana pati par sevi nav aizliegta. Ierobežojumu un novēršanas mērķis attiecībā uz tās ļaunprātīgu izmantošanu ir mākslīgu darījumu novēršana, kas izkropļo uzņēmuma saimnieciskās darbības patieso mērķi, kā arī nodokļu apiešana, piemēram, ar nodokli apliekamās peļņas slēpšana.

Uzņēmumu darbības kvalificēšanā kā potenciāli prettiesiskā nodokļu plānošanā īpaša uzmanība pievēršama četriem apstākļiem: vai ārvalstu holdinga sabiedrības kontrolētas rezidentas sabiedrības dibināšana un reģistrācija ietekmē attiecīgās dalībvalsts ekonomisko realitāti; vai sabiedrība faktiski veic reālu saimniecisko darbību izvēlētajā valstī; vai kontrolētā ārvalstu sabiedrība fiziski pastāv tās dibināšanas vietā; vai šai sabiedrībai ir telpas, personāls un nepieciešamais aprīkojums.

Pētījuma ticamības pakāpe. Pētījuma rezultātu aprobācija

Pētījuma rezultāti tika prezentēti 2018. gada 16. maijā seminārā “Izmaiņas nodokļu plānošanā starptautiskajā vidē” Rīgā, Latvijā, kā arī 2019. gada 2. aprīlī starpdisciplinārajā sociālo zinātņu konferencē *Places* Rīgas Stradiņa universitāte. Tāpat 2018. gada 15. decembrī un 2019. gada 7. janvārī tika nolasītas lekcijas par nodokļu plānošanas koncepcijām *BA School of Business and Finance* studentiem.

Promocijas darba struktūru nosaka pētījuma mērķis un uzdevumi. Darbs sastāv no ievada, trim nodaļām, kurās ietvertas trīs apakšnodaļas ar sīkāku iedalījumu, secinājumiem, priekšlikumiem, izmantoto avotu un literatūras saraksta.

Secinājumi

Kā rezultātā visaptverošajai analīzei, kas veikta šajā promocijas darbā, autors ir nonācis pie šādiem secinājumiem:

1. Nodokļu likumdošanas īpatnības, tās mijiedarbība ar tiesiskajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas noteikumiem, tā dēvēto trauksmes cēlēju regulējumu, kā arī sankcijām nosaka sarežģītu pieeju robežu noteikšanai, kurās nodokļu plānošana var tikt pārklasificēta no tiesiskas uz prettiesisku.
2. Pastāv virkne jautājumu, kas neļauj stingri definēt nodokļu plānošanu un arī nošķirt to no prettiesiskas nodokļu plānošanas (agresīvas nodokļu plānošanas).
3. Nav iespējams balstīt visu regulējumu uz vienotu avotu sistēmu.
4. Kompetento nodokļu administrāciju lēmumu pieņemšanas prakse Eiropas Savienībā atšķiras no valsts uz valsti, kas noved pie strīdu iesniegšanas izskatīšanai Eiropas Savienības Tiesā.
5. **Pēdējo gadu laikā arvien nozīmīgāks ir kļuvis ļaunprātīgas prakses jēdziens, pilnīgi mākslīgu shēmu izmantošanas jēdziens un būtības (substance) izmantošana.**
6. Lietā *Cadbury Schweppes* Eiropas Savienības Tiesa noteica, ka Apvienotās Karalistes nodokļu normas nav piemērojamas, ja, balstoties uz objektīviem trešo personu apstiprinātiem faktoriem, ir pierādīts, ka neatkarīgi no nodokļu motivācijas ārvalstu kontrolētā sabiedrība ir izveidota ES dalībvalstī un veic savu faktisko ekonomisko darbību.
7. Eiropas Savienības Tiesa ir arī uzsvērusi nepieciešamību vērtēt apliekamā subjekta rīcību, koncentrējoties uz **mērķiem, objektiem un iemesliem, kas ir pamatā strīdīgajam regulējumam, tādējādi veicinot ekonomisko un sociālo integrāciju Eiropas Savienībā.**
8. Uzturēšanās brīvība (*freedom of establishment*) nodrošina gan fizisku, gan juridisku personu no kādas ES dalībvalsts dalību citas dalībvalsts ekonomiskajā dzīvē uz “stabila un ilgtspējīga pamata”, un šajā procesā tiek gūta peļņa. Tas nozīmē, ka uzturēšanās brīvības jēdziens Līguma par Eiropas Savienības darbību izpratnē ietver juridiski korektu uzņēmuma izveidi uz nenoteiktu laiku ar mērķi gūt peļņu. No brīža, kad Eiropas Savienības Tiesa piemēro uzturēšanās brīvības principu, tā veic šīs brīvības mērķa un objekta izvērtējumu.
9. Var izdalīt divus nosacījumus, kuriem ir vērts pievērst uzmanību, kvalificējot uzņēmuma darbības kā “pilnīgi mākslīgu shēmu izmantošanu”:

- i Vai rezidenta holdinga sabiedrības citas valsts kontrolētās ārvalstu sabiedrības izveide un reģistrācija ietekmē ES dalībvalsts ekonomisko realitāti? Vai uzņēmumam ir efektīva ekonomiskā darbība izvēlētajā valstī? Vai arī šāda izveide ir fiktīva un šādā veidā izveidotais uzņēmums ir “pastkastītes uzņēmums” vai “fiktīvs uzņēmums”?
 - ii Vai kontrolētā ārvalstu sabiedrība fiziski pastāv savas izveides vietā? Vai šim uzņēmumam ir telpas, personāls un aprīkojums?
10. Jebkuras ES dalībvalsts nacionālajām tiesībām ir jāatbilst ES tiesībām, tomēr ne visi nacionālo tiesību akti sākotnēji ir izstrādāti nacionālā līmenī. Nacionālajiem likumdevējiem Eiropas Savienībā nav rīcības brīvības stratēģisku lēmumu pieņemšanā, jo ES tiesības precīzi nosaka to kompetenci, un noteiktās jomās likumdošanai vispār nav atvēlēta vieta.
11. Pētījuma hipotēze liecina, ka nodokļu plānošanas definīcija ES nav atvasināta tikai no viena avota, bet gan ir dažādu elementu visaptverošas integrācijas rezultāts.
12. Visbeidzot, mūsdienu uzņēmējdarbība nodrošina, ka nodokļu plānošanas definīcija saglabājas teorētiski un praktiski pamatota mūsdienu apstākļos, ko nosaka attīstības tendences un mainīgā ekonomika.

Priekšlikumi

Ņemot vērā autora izdarītos novērojumus un secinājumus, ir izstrādāti šādi priekšlikumi turpmākai tiesiskā regulējuma un uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai attiecībā uz tiesisku nodokļu plānošanu Eiropas Savienībā.

Priekšlikumi tiesiskas un prettiesiskas nodokļu plānošanas robežu definēšanai

1. priekšlikums: Būtības pārsvara pār formu principa kodifikācija

Ieteicams ieviest kodificētu būtības pārsvara pār formu principu ES nodokļu direktīvās un pēc tam to pārņemt dalībvalstu nodokļu likumos. Šis princips paredz, ka nodokļu sekas nosaka darījumu ekonomiskā būtība, nevis tikai to juridiskā forma. Kodifikācija atturētu no darījumiem, kuri izveidoti vienīgi nodokļu priekšrocību gūšanai un kuriem trūkst patiesas ekonomiskās būtības, tādējādi skaidri nosakot tiesiskas nodokļu plānošanas robežas.

2. Priekšlikums: Kodolīga likumā noteiktu tiesiskas nodokļu plānošanas definīciju izveide

Ieteicams ieviest skaidru likumā noteiktu definīciju, kas nošķirtu pieļaujamās nodokļu plānošanas prakses no nepieļaujamām izvairīšanās shēmām. Piedāvātā definīcija būtu burtiski formulēta kā: "Tiesiska nodokļu plānošana". Tiesiska nodokļu plānošana var tikt definēta kā uzņēmumu stratēģijas, kas samazina nodokļu saistības, stingri ievērojot attiecīgos tiesību aktus un konkrētos ES regulējumus.

3. priekšlikums: Samērīguma princips nodokļu plānošanā

Ieteicams nodokļu plānošanā ieviest samērīguma principu. Šis princips ierobežotu prakses, kas ir pārmērīgi sarežģītas vai nesamērīgas attiecībā pret to ekonomisko pamatojumu, tādējādi nosakot robežas starp tiesiskām un prettiesiskām nodokļu manevrēšanas metodēm.

4. priekšlikums: Tiesiski saistoša nodokļu plānošanas jēdziena definīcija

Lai noteiktu nodokļu plānošanas tiesiskumu, ir nepieciešams izmantot kā pamatu valsts tiesību aktus un ES pārnacionālās tiesības, neignorējot starptautiskos līgumus, noteiktu valstu (tostarp ASV) pieņemtās politikas, ES sankciju regulējumu, kā arī Eiropas Savienības Tiesas pieeju, kuras nolēmumu nozīme pēdējo 15 gadu laikā ir būtiski pieaugusi, pieņemot lēmumus par nodokļu plānošanas tiesiskumu.

5. priekšlikums: Tiesiskas un prettiesiskas nodokļu plānošanas robežu noteikšana

5.1. Ieteicams nodrošināt skaidras vadlīnijas un standartus pārrobežu darījumiem, lai nodrošinātu atbilstību ES nodokļu regulējumam, īpaši attiecībā uz uzņēmējdarbības brīvības principu un tā mērķi veicināt ekonomisko un sociālo integrāciju Eiropas Savienībā.

5.2. Tāpat ieteicams nākotnes pētījumos padziļināti analizēt tiesiskas nodokļu plānošanas dinamisko vidi, izmantojot jau nostiprinātos pamatjēdzienus – ļaunprātīgu praksi, pilnīgi mākslīgas shēmas (WAA) un ekonomisko būtību (substance).

5.3. Attiecīgi autors piedāvā kodolīgu mūsdienu nodokļu plānošanas definīciju Eiropas Savienībā, proti: **tiesiska nodokļu plānošana ir darbību kopums, kas tiek veikts attiecīgās jurisdikcijas tiesisko prasību ietvaros un ļauj uzņēmumiem samazināt nodokļu izdevumus, savlaicīgi plānojot savu darbību un nodrošinot ļoti skaidru ekonomisko būtību.**

5.4. Lai pilnvērtīgi integrētu šo jēdzienu Latvijas nodokļu likumā “Par nodokļiem un nodevām”, kas pieņemts 1995. gadā, būtu jāizmanto daudzpusīga pieeja, ietverot gan definīciju Vispārīgajos noteikumos, gan integrāciju, izmantojot a) jaunas normas pievienošanu vai b) esošas normas paplašināšanu, ar šādiem piedāvātajiem tekstiem:

- 1) Definīcijas integrēšana I nodaļā (Vispārīgie noteikumi), 1. pantā (Šajā likumā lietotie termini): “Tiesiska nodokļu plānošana: Nodokļu saistību pārvaldīšanas stratēģija, kas atbilst Latvijas un Eiropas Savienības nodokļu tiesību aktiem, kā tos interpretējusi Eiropas Savienības Tiesa, un izvairās no agresīvām vai pilnīgi mākslīgām shēmām, kuru vienīgais mērķis ir nodokļu apiešana, kur definīcija ir darbību kopums, kas tiek veikts attiecīgās jurisdikcijas tiesisko prasību ietvaros un ļauj uzņēmumiem samazināt nodokļu izdevumus, savlaicīgi plānojot savu darbību un nodrošinot ļoti skaidru ekonomisko būtību.”
- 2) Grozījumi IV nodaļā (Nodokļu maksātāji), 16. pantā (Nodokļu maksātāju tiesības):
 - A. Jaunas normas pievienošana (17. punkts): “Nodokļu maksātājiem ir tiesības nodarboties ar tiesisku nodokļu plānošanu, kas ietver stratēģijas, kas atbilst Latvijas nodokļu likumiem un Eiropas Savienības direktīvām, kā tās interpretējusi Eiropas Savienības Tiesa. Šīs tiesības ietver leģitīmu līdzekļu izmantošanu nodokļu saistību optimizēšanai, ievērojot pārskatāmības principu, ekonomisko būtību un valsts nodokļu likumu īpašo mērķi.”
 - B. Esošas normas paplašināšana (1. punkts): “Nodokļu maksātājiem ir tiesības izmantot likumā noteiktos nodokļu un nodevu atvieglojumus, kas ietver tiesiskas nodokļu plānošanas stratēģiju izmantošanu, ievērojot gan nacionālo, gan Eiropas Savienības regulējumu. Šādai nodokļu plānošanai jāatbilst Eiropas Savienības Tiesas noteiktajiem principiem, saskaņojoties ar darījumu ekonomisko būtību un valsts nodokļu likumu pamatmērķi.”

6. priekšlikums: Nodokļu deklarēšanas procedūru vienkāršošana

Lai samazinātu administratīvo slogu investoriem un uzlabotu atbilstību, ES dalībvalstīm būtu jāievieš vienkāršotas veidlapas un procesi. Priekšlikums par nodokļu deklarēšanas vienkāršošanu ES ietver skaidru nodokļu veidlapu izstrādi, kas pielāgotas dažādiem

ieguldījumu veidiem, piemēram, akcijām, obligācijām, kriptovalūtām un ieguldījumu fondiem. Šo veidlapu mērķis ir racionalizēt deklarēšanas procesu, novēršot lieku dokumentāciju, integrējot iepriekš aizpildītus datus un nodrošinot skaidras vadlīnijas dažādu ienākumu un darījumu veidu deklarēšanai.

Turklāt tehnoloģiju izmantošana digitalizācijai un automatizācijai ļaus efektīvi nodot finanšu datus nodokļu administrācijām, izveidojot sistēmas, kas bez traucējumiem integrējas ar finanšu iestādēm un investīciju platformām. Tas savukārt veicina brīvprātīgu atbilstību un atvieglo tiesisku nodokļu plānošanu.

7. priekšlikums: Centralizēts nodokļu plānošanas resurss

Ir nepieciešams izveidot centralizētu nodokļu plānošanas platformu vai resursu. Šī platforma apkopotu attiecīgos nodokļu likumus, regulējumus un nolēmumus, nodrošinot visaptverošu informāciju par nodokļu plānošanas stratēģijām, lietu piemēriem un praktiskiem paraugiem. Šāds resurss kalpotu kā uzticams atsauces punkts investoriem, atvieglojot izpratni par tiesiskām nodokļu plānošanas iespējām un nodrošinot atbilstību piemērojamiem tiesību aktiem.

Publikācijas par promocijas darba tēmu

1. Jānis Zelmenis. Definition of Tax Planning in the Case Law of the Court of Justice of the EU (ECJ). SOCRATES Rīga Stradiņš University Faculty of Law Electronic Scientific Journal of Law, 2022 (2-23), 132–144. <https://doi.org/10.25143/socr.23.2022.2.132-144>
2. Jānis Zelmenis. Factors Affecting Modern Entrepreneurship and Tax Planning. SOCRATES Rīga Stradiņš University Faculty of Law Electronic Scientific Journal of Law, 2022(3-24), 62–77. <https://doi.org/10.25143/socr.24.2022.3.062-077>

Literatūras un avotu saraksts

Tiesu prakse:

1. Annunziata Matteucci v Communauté française of Belgium, 27.09.1988. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1489757015649&uri=CELEX:61987CJ0235> (Accessed: 07.05.2025)
2. Apple Sales International and Others, 24.10.2018. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206984&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=173562> (Accessed: 09.04.2025).
3. Apple Sales International, Apple Operations Europe v European Commission. Cases T-778/16 and T-892/16, 15.07.2020. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=228621&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=9702955> (Accessed: 12.12.2025).
4. Athinaiki Zithopiia AE v. Greek state, 04.10.2001. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=46243&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3820623> (Accessed: 11.12.2025.)
5. Austria v Germany, 12.09.2017. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025, URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=194281&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=123293> (Accessed: 08.04.2025).
6. Belgian State – SPF Finances v Truck Center SA, 18.09.2008. [Electronic resource] // EUR-Lex. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62007CC0282> (Accessed: 12.12.2025)
7. Belgische Staat v Eugène van Calster and Felix Cleeren, 21.10.2003. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=E03DF39BEAB455B4DFA310FF6CC93881?text=&docid=48339&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3375378> (Accessed: 12.12.2025).
8. Belgische Staat v. Wereldhave Belgium Comm. VA, Wereldhave International NV, Wereldhave NV. 08.03.2017. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=188663&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4180270> (Accessed: 12.12.2025).
9. Bosal Holding BV v Staatssecretarish Financien, 18.09.2003. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62001CJ0168> (Accessed: 12.12.2025)
10. Braathens Sverige AB, 10.07.1999. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61997CJ0346> (Accessed: 08.05.2025).
11. *Cadbury Schweppes* and *Cadbury Schweppes* Overseas, 12.09.2006 [Electronic resource] // Info Curia – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62004CJ0196> (Accessed: 10.12.2025)
12. Centros Ltd v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen 09.03.1999. [Electronic resource] // EUR-Lex. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61997CJ0212> (Accessed: 07.05.2025).
13. College Pension Plan of British Columbia v. Finanzamt Munchen Abeilung III. 13.11.2019. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=220611&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4177794> (Accessed: 12.12.2025)

14. Commission of European Communities v. French Republic, 28.01.1996. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=92863&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3813060> (Accessed: 11.12.2025.)
15. Commission of the European Communities v Italian Republic, 19.11.2009. [Electronic resource] // EUR-Lex. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62007CJ0540> (Accessed: 11.12.2025)
16. Commission of the European Communities V Italy, 31.01.2010. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:024:0005:0005:EN:PDF> (Accessed: 12.12.2025).
17. Commission of the European Communities v. French Republic, 28.01.1986. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf;jsessionid=46E7EE1EEA39457B2316507098296B03?text=&docid=92863&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3811061> (Accessed: 11.12.2025.).
18. Commission v Ireland and Others, 10.09.2024 [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=289923&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=132893> (Accessed: 09. 05.2025)
19. Compagnie de Saint-Gobain, Zweigniederlassung Deutschland v Finanzamt Aachen-Innenstadt, 21.09.1999. [Electronic resource] // Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX %3A61997CJ0307>
20. *Credit Suisse Securities (Europe) Limited, Credit Suisse International, Credit Suisse (UK) Limited, Credit Suisse AG*, 19.07.2019. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: [https://www.bailii.org/cgi-bin/format.cgi?doc=/ew/cases/EWHC/Ch/2019/1922.html&query=\(Credit\)+AND+\(Suisse\)](https://www.bailii.org/cgi-bin/format.cgi?doc=/ew/cases/EWHC/Ch/2019/1922.html&query=(Credit)+AND+(Suisse)) (Accessed: 19.12.2025.)
21. Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Lublinie (Fraude d'un employé). 30. 01. 2024. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=6734A843BE46E387FDAC7815598D8F71?text=&docid=282265&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3762820>. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62022CJ0442> (Accessed: 09.05.2025).
22. Dzivev and Others, 17.01.2019 [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=209925&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=107773> (Accessed: 09.05.2025).
23. Edward Cussens, John Jennings, Vincent Kingston v. T. G. Brosnan, 22.11.2017. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=197003&pageIndex=0&doclang=lv&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6932071> (Accessed: 12.12.2025).
24. Elide Gottardo v Istituto nazionale della previdenza sociale Elide Gottardo v Istituto nazionale della previdenza sociale, 15.01.2002. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47013&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3817463> (Accessed: 11.12.2025.).
25. Emsland-Stärke GmbH v Hauptzollamt Hamburg-Jonas, 14.12.2000. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-110/99> (Accessed: 12.12.2025).
26. Eurofood IFSC Ltd v Bank of America N.A., Pearse Farrell, Official Liquidator, Director of Corporate, 02.05.2006. [Electronic resource] // Info Curia – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-341/04> (Accessed: 12.12.2025)

27. European Commission v. Republic of Finland. 08.11.2012. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=129468&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4188893> (Accessed: 12.12.2025).
28. F.W.L. de Groot v. Staatssecretaris van Financien, 12.12.2002. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47588&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3811867> (Accessed: 11.12.2025).
29. Fiat Chrysler Finance Europe, 24.09.2019. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218102&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1980382> (Accessed: 29.12.2025).
30. Finanzamt Köln-Altstadt v. Roland Schumacker, 14.02.1995. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=ecli:ECLI%3AEU%3AC%3A1995%3A31> (Accessed: 07.12.2025)
31. Futura Participations SA, Singer v. Administration des Contributions, 15.05.1997. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?sessionId=1C49D20EE3204F1DB97683F6B0FFFA6D?text=&docid=100591&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4127395> (Accessed: 07.12.2025).
32. G.H.E.J. Wielockx v. Inspecteur der Directe Belastingen, 01.08.1995. [Electronic resource]. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99595&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3828638> (Accessed: 10.12.2025.)
33. Grand Duchy of Luxembourg v. Ireland, supported by Fiat Chrysler Finance Europe. Case No T-755/15, T-759/15. Opinion of Advocate General. 24.09.2019. [Electronic resource]. Electronic data 2025 // URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218102&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=8234212> (Accessed: 12.12.2025)
34. Gregory v. Helvering. 07/01/1935. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the US Supreme Court. Electronic data 2025. URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/293/465/> (Accessed: 12.12.2025).
35. Halifax plc, Leeds Permanent Development Services Ltd and County Wide Property Investments Ltd v Commissioners of Customs & Excise, 21.02.2006. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-255/02> (Accessed: 12.12.2025).
36. Hans Markus Kofoed v Skatteministeriet, 05.07.2007. [Electronic resource] // Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <https://www.trans-lex.org/382800/> (Accessed: 12.12.2025).
37. Hughes de Lasteyrie du Saillant v Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, 11.03.2004. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=c-9/02> (Accessed: 12.12.2025)
38. IK “L.Č.” v. State Revenue Service of Latvia 29.06.2017. [Electronic resource]. Electronic data 2025 //URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=192246&doclang=LV> (Accessed: 19.12.2025.)
39. Imperial Chemical Industries plc (ICI) v Kenneth Hall Colmer (Her Majesty's Inspector of Taxes) 16.07.1998. [Electronic resource]. Electronic data 2025. //URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61996CJ0264> (Accessed: 12.12.2025).
40. Jessica Safir v. Skattemyndigheten i Dalarnas Län. Electronic 28.04.1998. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=43792&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4128046> (Accessed: 19.12.2025).

41. Jyske Bank Gibraltar Ltd. v. Administración del Estado. 25.04.2013. Electronic data 2025 // URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=136784&pageIndex=0&doclang=lv&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4839666> (Accessed: 19.12.2025).
42. Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v Inspire Art Ltd, 30.09.2003. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-167/01> (Accessed: 12.12.2025)
43. Köln-Aktienfonds Deka v. Staatssecretaris van Financiën. 30.01.2020. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=222885&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4836269> (Accessed: 12.12.2025).
44. Laboratoires Boiron SA v Union de Recouvrement des Cotisations de Securite Sociale et d'Allocations Familiales. 14.12.2004. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3ea61aad-c611-4403-9cbc-51c5cb1940d6/language-en> (Accessed: 12.12.2025).
45. Laimonis Treimanis v. State Revenue Service of Latvia 06.09.2012. [Electronic resource]. Electronic data 2025 // URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=126424&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7051227> (Accessed: 19.12.2025).
46. Lankhorst-Hohorst GmbH v Finanzamt Steinfurt, 12.12.2002. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=c-324/00> (Accessed: 12.12.2025).
47. Marks & Spencer plc., 13.12.2005. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=73A7CA4B8513E87B2F02479EB9017EA5?text=&docid=57067&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2168558> (Accessed: 12.12.2025).
48. Metallgesellschaft Ltd. and Others v. Comissioners of Inland Revenue, 08.03.2001. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=45879&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4128225> (Accessed: 10.12.2025).
49. Michaud v. France. 06.12.2012. [Electronic resource]. Electronic data 2025 // URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-115377%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-115377%22]}) (Accessed: 19.12.2025)
50. Ministero dell'Economia e delle Finanze v Part Service Srl, 21.02.2008. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-425/06> (Accessed: 12.12.2025)
51. Mr. And Mrs. Robert Gilly, 12.05.1998. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=43844&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3811325> (Accessed: 11.12.2025.)
52. N Luxembourg 1, X Denmark A/S, C Danmark, Z Denmark ApS v. Skatteministeriet. 26.02.2019. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=211053&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2441950> (Accessed: 19.12.2025).
53. Novo Nordisk, 18.04.2023. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2023_235_R_0024 (Accessed: 09.05.2025).
54. Océ van der Grinten NV, 25.09.2003. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=48631&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3818063> (Accessed: 11.12.2025.)

55. Ordre des barreaux francophones et germanophone u.c.v. Conseil des ministres. 28.07.2016. [Electronic resource]. Electronic data 2025 // URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=182290&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4839815> (Accessed: 19.12.2025).
56. P. H. Asscher v. Staatssecretaris van Financien, 27.07.1996. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99724&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3828364> (Accessed: 10.12.2025).
57. RPO, 07. 03. 2017. [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025, URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=188625&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=113866> (Accessed: 09.05.2025).
58. SIA “Kuršu zeme” v. State Revenue Service of Latvia 10.07.2019. [Electronic resource]. Electronic data 2025 // URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216043&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7051158> (Accessed: 19.12.2025)
59. Starbucks Corp., Starbucks Manufacturing Emea BV, 24.09.2019. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218101&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1966759> (Accessed: 12.12.2025).
60. State Revenue Service of Latvia v. SIA “Ablessio”. 14.03.2013. [Electronic resource]. Electronic data 2025. // URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=135026&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7051195> (Accessed: 19.12.2025).
61. Taricco and Others, 08.09.2015. CJEU, C-105/14, [Electronic resource] // InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62014CJ0105> (Accessed: 09. 05.2025).
62. Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation v Commissioners of Inland Revenue, 13.03.2007. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=c-524/04> (Accessed: 12.12.2025).
63. X and Y v Riksskatteverket, 21.11.2002. [Electronic resource] // *InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025*. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=c-436/00> (Accessed: 12.12.2025).
64. X v Ministerraad, Case C-68/15 17 May 2017. // EUR-Lex. Electronic data 2025, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:62015CJ0068> (Accessed: 10.12.2025.)

Monogrāfijas:

65. Sayde, A. 2014. *The Fallacy of Economic reality. Abuse of EU Law and Regulation of Internal Market*. Hart Publishing: Oxford and Portland, Oregon
66. Vinnickiy, D.V. 2017. *International tax law: issues of theory and practice*. M.: Statut, p. 463.
67. Joann Martens-Weiner. Company tax reform in the European Union. Guidance from the United States and Canada on implementing. Formulary apportionment in the EU. Springer, 2006.

Mācību grāmatas un mācību līdzekļi:

68. *EU tax law: current issues of functioning of the uniform system*. 2010. / A.S. Zaharov. M.: Wolters Kluwer, p.672.
69. B. Terra, P. Wattel., *European Tax Law*. Third edition. Kluwer Law International, 2001. P. 532
70. *European Union Law: textbook for universities* edited by A.Y. Kapustin.–M.: Publishing house Yurait, 2013.387–Series: Master.
71. Carmona Lobita, J. and Loureiro Ferreira, F., Recent EU Direct Tax Initiatives: The End of Tax Sovereignty?, *EU Tax Focus*, 10.01.2025, IBFD.

72. Lang, M., Pistone, P., Schuch, J., Staringer, C., Rust, A., Kofler, G., Spies, K. Introduction to European Tax Law on Direct Taxation. 2025.
73. Tax Avoidance and European Law: Redesigning Sovereignty Through Multilateral Regulation. M. Tofan. Routledge. 2022, p. 132.
74. Tax competition in Europe. Edited by W. Schon. European Association of Tax Law Professors. 2003, p. 518.
75. *The European Union and Direct Taxation: A Solution for a Difficult Relationship* by Luca Cerioni. Routledge, 2018, p. 275.
76. The Inward Investment and International Taxation Review. Third Edition; edited by Tim Sanders. Published in the United Kingdom by Law Business Research Ltd, London, 2013. p. 733.

Žurnālu raksti un rakstu krājumi:

77. Akhtar, J., Grondona, V. 2019. Tax Heaven Listing in Multiple Hues: Blind, Winking or Conniving? South Centre. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*. URL: https://www.southcentre.int/wp-content/uploads/2019/04/RP94_Tax-Haven-Listing-in-Multiple-Hues-Blind-Winking-or-Conniving_EN.pdf (Accessed: 29.12.2025)
78. Anna Wolak-Tuzimek, The Effect of Indirect Taxes on the State Budget Revenue, Central European Review of Economics & Finance 35(4):29-4. <https://doi.org/10.24136/ceref.2021.015> (Accessed: 28.07.2025).
79. Cong, L. W., Landsman, W., Maydew, E., & Rabetti, D. 2022. Tax-loss harvesting with cryptocurrencies. National Bureau of Economic Research. doi:10.3386/w30716
80. Cnossen S. Tax policy in the European Union: a review of issues and options. Cesifo working paper no. 758 category 1: Public finance, August 2002.
81. Deffaa, W. New impetus for EU taxation policy. Intereconomics 46, 287–296 (2011). <https://doi.org/10.1007/s10272-011-0393-4>. (Accessed: 09.12.2025.)
82. Dijkstra, W. 2019. Commission’s decision to investigate Nike tax rulings explained. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.debrauw.com/legalarticles/commissions-decision-to-investigate-nike-tax-rulings-explained/> (Accessed: 29.12.2025).
83. Dor Sellam. The application of GAARs in multilateral tax legislation—A comparative research between the GAAR provided by the EU Anti-Tax Avoidance Directive and the PPT rule suggested in the OECD’s BEPS Action Plan 6. Tilburg School of Law, Tilburg University, 2017, p.100.
84. Engelhart, M. Compliance with the EPPO Regulation: Study Results on the ‘Implementation’ of Council Regulation (EU) 2017/1939 in the Member States// eucrim, no. 1, 2024, p.29. https://eucrim.eu/media/issue/pdf/eucrim_issue_2024-01.pdf
85. Haslehner, W. Ikea’s complicated tax-driven structure faces EU scrutiny. 22.06.2016. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: http://kluwertaxblog.com/2016/06/22/the-mcdonalds-state-aid-case-the-eu-commission-interprets-a-tax-treaty/?doing_wp_cron=1588252478.5431149005889892578125 (Accessed: 30.12.2025).
86. Honcharenko, I., Dudchenko, N., & Zhuk, V. Particularities of Indirect Taxation in Countries of the Eu // *Financial & Credit Activity: Problems of Theory & Practice*, 2023, 3(50).
87. Korolev, G.A. (Королев Г.А.) 2014. Basic aspects of the European Union taxation policy // International law and international organisations. Vol. 2. p. 313–317.
88. Lang, M. 2018. *Cadbury Schweppes’* Line of Case Law from the Member States’ Perspective [Electronic resource] // Wirtschafts Universität Wien. Vienna University of economics and business. Electronic data URL: <https://research.wu.ac.at/de/publications/cadbury-schweppes-line-of-case-law-from-the-member-states-perspec-12/> (Accessed: 12.12.2025)
89. Lazdiņš, J., Ketners, K. 2013. The Effect of Court Rulings on the Dynamics of the Latvian Tax Law. Law, No 5, 24. [Electronic resource] // *EU Law Electronic data 2025*. URL: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/Jurid-zin-5_2013_.pdf (Accessed: 10.12.2025.)

90. Opinion of Advocate General Leger, delivered on 2 May 2006 [Electronic resource] // InfoCuria–Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-196/04> (Accessed: 12.12.2025).
91. Opinion of Advocate General Poiares Maduro delivered on 7 April 2005 [Electronic resource] // InfoCuria–Case-law of the Court of Justice. Electronic data 2025. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=0991FD461DA170B3203458E36FEF8FAD?text=&docid=60293&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5826754> (Accessed: 12.12.2025)
92. Scurba, M. 2019. *The Incompatibility of Global Anti-Money Laundering Regimes with Human and Civil Rights. Reform needed?* Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, Germany.
93. Sklaroff, J. M. (2017). SMART CONTRACTS AND THE COST OF INFLEXIBILITY. *University of Pennsylvania Law Review*, 166(1), 263–303. <http://www.jstor.org/stable/45154933>
94. Tax Deferral. [Electronic resource] // Smith, D., Smith, R., [Electronic data]. URL: <https://www.danielmsmithandassociates.com/Tax-Deferral.c88.html>
95. The *Bosal* Case: Restrictions On Netherlands Participation Exemption Contrary to EU Law [Electronic resource] // The Global Treasurer. Electronic data 2018. URL: <https://www.theglobaltreasurer.com/2004/04/20/the-bosal-case-restrictions-on-netherlands-participation-exemption-contrary-to-eu-law/> (Accessed: 11.12.2025).
96. Torslov, T. R., Wier, L. S., Zucman, G. 2018. The missing profits of nations. NBER working paper series. National Bureau of Economic Research. [Electronic resource] // *EUR-Lex*. Electronic data 2025, URL: <https://gabriel-zucman.eu/files/TWZ2018.pdf> (Accessed: 29.12.2025).
97. Vavoula, N. 2016. The Evolving EU Anti-Money Laundering Regime: Challenges for Fundamental Rights and the Rule of Law. [Electronic resource] // *EUR-Lex*. Electronic data 2025, URL: <https://www.researchgate.net/publication/313490366> (Accessed: 19.12.2025)
98. Vleggeert, J., Vording, H. 2019. How the Netherlands became a tax haven for multinationals. Leiden University–Leiden Law School. [Electronic resource] // *EUR-Lex*. Electronic data 2025, URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3317629 (Accessed: 29.12.2025);
99. Weber, D. 2003. The *Bosal* Holding Case: Analysis and Critique // *EX Tax Review*. No 4, 220–230.

Tiesību akti:

100. Law On Prevention of Laundering of Proceeds Derived from Criminal Activity and financing of terrorism and proliferation, 17.07.2008. *Latvijas Vēstnesis (Official Journal of Latvia)*, 2008, No 116.
101. Agreement on the European Economic Area. [Electronic resource] // Joint Declaration [Electronic data] 1992, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21994A0103%2801%29> (Accessed: 12.12.2025).
102. Directive (EU) 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States amending Regulation (EEC) No 1612/68 and repealing Directives 64/221/EEC, 68/360/EEC, 72/194/EEC, 73/148/EEC, 75/34/EEC, 75/35/EEC, 90/364/EEC, 90/365/EEC and 93/96/EEC, 29.04.2004. [Electronic resource] // *EUR-Lex*. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj/eng> (Accessed: 30.12.2025)
103. Council Directive (EU) 2009/110/EU on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC. 16.09.2009. [Electronic resource] // *EUR-Lex*. Electronic data 2025, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0110&from=LV> (Accessed: 19.12.2025).

104. Council Directive (EU) 2011/61/EU on Alternative Investment Fund Managers and amending Directives 2003/41/EC and 2009/65/EC and Regulations (EC) No 1060/2009 and (EU) No 1095/2010, 08.06.2011. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: Directive - 2011/61 - EN - aifmd - EUR-Lex (Accessed: 19.12.2025).
105. Council Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC, 20.05.2015. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX:32015L0849> (Accessed: 19.12.2025)
106. Council Directive (EU) 2016/1164 laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market, 12.07.2016. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: Directive - 2016/1164 - EN - EUR-Lex (Accessed: 12.12.2025).
107. Council Directive (EU) 2016/943 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure, 08.07.2016. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX %3A32016L0943](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0943) (Accessed: 30.12.2025).
108. Council Directive (EU) 2018/822 amending Directive 2011/16/EU as regards mandatory automatic exchange of information in the field of taxation in relation to reportable cross-border arrangements, 25.05.2018. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX %3A32018L0822](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0822) (Accessed: 12.12.2025)
109. Council Directive (EU) 2018/843 amending Directive 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU, 30.05.2018. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX: 32018L0843&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L0843&from=LV) (Accessed: 19.12.2025).
110. Council Directive (EU) 2019/1153 laying down rules facilitating the use of financial and other information for the prevention, detection, investigation or prosecution of certain criminal offences, and repealing Council Decision 2000/642/JHA. 20.06.2019. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX: 32019L1153&from=lv](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L1153&from=lv) (Accessed: 19.12.2025.).
111. Council Directive (EU) 2019/1937 on the protection of persons who report breaches of Union law, 23.10.2019. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L1937&from=EN> (Accessed: 30.12.2025).
112. Council Directive (EU) 67/227/EEC, 1967 JO Sp Edn. [Electronic resource] // *EU Law. Electronic data 2025*. URL: Directive - 67/227 - EN - EUR-Lex (Accessed: 10.12.2025.).
113. Council Directive (EU) 2006/112/EEC [Electronic resource] // *EU Law. Electronic data 2025*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj> (Accessed: 10.12.2025.).
114. Council Regulation (EU) 2015/847 amending Directive 2015/849 on information accompanying transfers of funds and repealing Regulation No 1781/2006, 20.05.2015. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0847&from=EN> (Accessed: 19.12.2025).
115. Council Regulation (EU) 2017/1509 concerning restrictive measures against the Democratic People's Republic of Korea and repealing Regulation, 30.08.2017. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017R1509> (Accessed: 29.12.2025).
116. Council Regulation (EU) 2018/1100 amending the Annex to Council Regulation (EC) No 2271/96 protecting against the effects of extra-territorial application of legislation adopted by a third country, and actions based thereon or resulting therefrom, 06.06.2018. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018R1100> (Accessed: 19.12.2025).

117. Council Regulation (EU) 2271/96 protecting against the effects of the extra-territorial application of legislation adopted by a third country, and actions based thereon or resulting therefrom, 22.11.1996. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1996/2271/oj/eng> (Accessed: 19.12.2025)
118. European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. 1950. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG (Accessed: 30.12.2025)
119. Treaty on Functioning of the European Union [Electronic resource] // EU Law. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF> (Accessed: 10.12.2025.).
120. Council Directive (EU) 67/228/EEC 11.04.1967. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/99ab67a1-f672-4605-8a30-c93cf82973de/language-en> (Accessed: 10.12.2025).
121. Council Directive (EU) 67/227/EEC 11.04.1967. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31967L0227> (Accessed: 10.12.2025.)
122. Council Directive (EU) 69/335/EEC 17.07.1969. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31969L0335> (Accessed: 10.12.2025.)
123. Council Directive (EU) 69/463/EEC 09.12.1969. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31969L0463> (Accessed: 10.12.2025.).
124. Council Directive (EU) 74/553/EEC 07.11.1974. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31974L0553> (Accessed: 10.12.2025)
125. Council Directive (EU) 77/388/EEC 17.05.1977. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1977/388/oj/?locale=LV> (Accessed: 10.12.2025.).
126. Council Directive (EU) EEC 83/183/EEC 28.03.1983. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1983/183/oj/eng> (Accessed: 30.12.2025)
127. Council Directive 83/182/EEC 28.03.1983. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1983/182/oj/eng> (Accessed: 30.12.2025)
128. Council Directive 85/303/EEC [Electronic resource] // EU Law. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31985L0303> (Accessed: 10.12.2025.)
129. Council Directive 90/434/EEC of 23 July 1990 on the common system of taxation applicable to mergers, divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member States, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A31990L0434> (Accessed: 10.12.2025.)
130. Council Directive 90/435/EEC of 23 July 1990 on the common system of taxation applicable in the case of parent companies and subsidiaries of different Member States, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0096> (Accessed: 10.12.2025).
131. Regarding the Value Added Tax, 09.03.1995. *Latvijas Vēstnesis (Official Journal of Latvia)*, 1995, No 49.
132. Council Directive 2003/48/EC of 3 June 2003 on taxation of savings income in the form of interest payments, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:111:FULL> (Accessed: 10.12.2025.).
133. Charter of Fundamental Rights of the European Union. 07.06.2016. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf (Accessed: 19.12.2025)

134. Council Directive (EU) 2018/1713 of 6 November 2018 amending Directive 2006/112/EC as regards rates of value added tax applied to books, newspapers and periodicals [Electronic resource] // EU Law. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1713/oj/eng> (Accessed: 08.05.2025).
135. United Nations Security Council Consolidated List. 29.04.2020. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/un-sc-consolidated-list> (Accessed: 29.12.2025).

Citi avoti:

136. Aggressive Tax Planning Indicators. Final report. [Electronic resource] // European Commission [Electronic data] 2025, URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2018-03/taxation_papers_71_atp_.pdf (Accessed: 12.12.2025)
137. Annual report on taxation, European Commission, 2025. Available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/998524d7-4fe5-11f0-a9d0-01aa75ed71a1/language-en> (Accessed 10.12.2025.)
138. BEPS member state list. OECD. 2019. [Electronic resource] // EUR-Lex. Electronic data 2025, URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/inclusive-framework-on-beps-composition.pdf> (Accessed: 29.12.2025).
139. Code of Conduct for business taxation, 01.12.1997. [Electronic resource] // URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/code-conduct-group/> (Accessed: 10.12.2025.).
140. Combatting tax avoidance in the EU. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/combating-tax-avoidance-in-the-eu/>. (Accessed 10.10.2025).
141. Commission of the European Communities, 19.11.2009. [Electronic resource] // EUR-Lex. Electronic data 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=ecli%3AECLI%3AEU%3AC%3A2009%3A717> (Accessed: 12.12.2025).
142. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE Towards an Internal Market without tax obstacles A strategy for providing companies with a consolidated corporate tax base for their EU-wide activities, Brussels, 23.10.2001 COM (2001) 582, page 12. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52001DC0582> (Accessed: 28.07.2025).
143. Common Excise Duty Provisions [Electronic resource] // European Commission. Electronic data 2025, URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/excise-taxes/common-excise-duty-provisions_en (Accessed: 09.05.2025)
144. Council conclusions on the revised EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes 2020/C 64/03. [Electronic resource] // EUR-Lex. Electronic data 2025, URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52020XG0227\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52020XG0227(01)) (Accessed: 29.12.2025).
145. Court of Justice of the European Union (CJEU). Available at: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/court-justice-european-union-cjeu_en. (Accessed: 12.11.2025.)
146. Declassified: From Snowden to WikiLeaks to Crypto AG, these are the biggest leaks of the past decade and what we've learned from them. Business Insider. 24.02.2020. [Electronic resource]. Electronic data 2025 // URL: <https://www.businessinsider.com/snowden-wikileaks-crypto-ag-biggest-leaks-secrets-revealed-2010-2020-2> (Accessed: 30.12.2025).
147. Delna. Connections. Money laundering in Latvia and the role of trust and company service providers. 2018. [Electronic resource] // EUR-Lex. Electronic data 2025, URL: https://delna.lv/wp-content/uploads/2018/01/Delna_Connections_2018_small-2MB.pdf (Accessed: 19.12.2025).
148. EC Law and Tax Treaties, European Commission, 5 July 2005. Available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/eclawtaxtreaties_en.pdf. (Accessed 04.11.2025.)

149. EU Commission v. Hungary. Case No C-78/18. Opinion of Advocate General. 14.01.2020. [Electronic resource]. Electronic data 2020.//URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=222223&pageIndex=0&doclang=LV&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4859255> (Accessed: 19.12.2025).
150. EU sanctions map. 28.04.2020. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2020*, URL: <https://sanctionsmap.eu/#/main>
151. European Commission recommendation on aggressive tax planning. [Electronic resource] // European Commission [Electronic data] 2012, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H0772&from=EN> (Accessed: 12.12.2025).
152. European Commission, Communication from the Commission to the European Parliament, the European Parliament, the European Council and the Council, 15.01.2019. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2019-01/15_01_2019_communication_towards_a_more_efficient_democratic_decision_making_eu_tax_policy_en.pdf (Accessed: 10.12.2025).
153. European Commission, Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators, 2016. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2019*, URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/taxation_paper_61.pdf (Accessed: 12.12.2025)
154. European Commission–Fact Sheet. Questions and Answers on the Action Plan for Fair and Efficient Corporate Taxation in the EU. 2018. [Electronic resource] // URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_18_2141 (Accessed 29.12.2025)
155. European Commission, VAT Gap in the EU, Taxation and Customs union, 2024 report. Available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/fight-against-vat-fraud/vat-gap_en (Accessed: 31.10.2025).
156. European Parliament. Fact sheets on the European Union. Free movement of persons. 02.2020. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/147/free-movement-of-persons> (Accessed: 30.12.2025).
157. European Union Commission 10.01.2019. decision State Aid–Netherlands. Possible State aid in favour of Nike Nr. SA.51284 (2018/NN) [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/201927/277937_2079330_55_2.pdf (Accessed: 29.12.2025).
158. European Union Commission 11.06.2014. decision State Aid–Luxembourg. Possible State aid in favour of Fiat Chrysler Finance Europe. No SA.38375 (2014/NN) [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/253203/253203_1590108_107_2.pdf (Accessed: 29.12.2025).
159. European Union Commission 19.09.2018. decision State Aid–Luxembourg. Possible State aid in favour of McDonald’s Europe. No SA.38945 (2015/NN) [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/201930/261647_2033697_270_2.pdf (Accessed: 30.12.2025).
160. European Union Commission. State aid: Commission opens in-depth investigation into the Netherlands’ tax treatment of Inter IKEA. 18.12.2017. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_17_5343 (Accessed: 29.12.2025).
161. European Union Commission 18.12.2017. decision State Aid–Netherlands. Possible State aid in favour of Ikea. No SA.46470 (2017/NN) [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2020*, URL: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/272426/272426_1973466_49_4.pdf
162. European Parliament, Tax co-ordination in the EU – the latest position. Ben Patterson. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2002/312788/DG-4-ECON_ET\(2002\)312788_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2002/312788/DG-4-ECON_ET(2002)312788_EN.pdf) (Accessed: 05.11.2025)

163. FATF. Review to Identify Non-Cooperative Countries or Territories: Increasing The Worldwide Effectiveness of Anti-Money Laundering Measures. 2000. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/1999%202000%20NCCT%20ENG.pdf> (Accessed: 29.12.2025).
164. Former PwC employees face trial over role in LuxLeaks scandal. The Guardian. 24.04.2020. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.theguardian.com/world/2016/apr/24/luxleaks-antoine-deltour-luxembourg-tax-avoidance-ricewaterhousecoopers-trial> (Accessed: 30.12.2025).
165. Galceva, A., 2018. PwC. New EU rules of the mandatory reveal of information (Directive DAC6). PwC. 2018.
166. Gottlieb I. Dutch Closing Door on Popular Corporate Tax Breaks. Bloomberg Tax. 19.09.2020. <https://news.bloombergtax.com/daily-tax-report-international/Netherlands-Closes-Door-on-Popular-Corporate-Tax-Breaks> [Electronic resource] / / *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3317629 (Accessed: 29.12.2025).
167. Convention between the Government of the Grand Duchy of Luxembourg and the Government of the Kingdom of Denmark (the Luxembourg-Denmark Tax Convention 1980). [Electronic resource] // The Schengen acquis, *Electronic data 2025*, URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(08\)&from=SK](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(08)&from=SK) (Accessed: 12.12.2025)
168. Harmful Tax Competition. An Emerging Global Issue. OECD. 1998. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/harmful-tax-competition_9789264162945-en (Accessed: 29.12.2025)
169. How Africa's Richest Woman Exploited Family Ties, Shell Companies And Inside Deals To Build An Empire. International Consortium of Investigative Journalists. 19/01/2020. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.icij.org/investigations/luanda-leaks/how-africas-richest-woman-exploited-family-ties-shell-companies-and-inside-deals-to-build-an-empire/> (Accessed: 30.12.2025)
170. Indicators of aggressive planning. [Electronic resource] // European Commission [Electronic data] 2025, URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2018-03/taxation_papers_71_atp_.pdf (Accessed: 12.12.2025).
171. International standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism and Proliferation. FATF. 2012. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html> (Accessed: 19.12.2025)
172. Leaked Documents Expose Global Companies' Secret Tax Deals in Luxembourg. International Consortium of Investigative Journalists. 05.11.2014. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*. URL: <https://www.icij.org/investigations/luxembourg-leaks/leaked-documents-expose-global-companies-secret-tax-deals-luxembourg/> (Accessed: 30.12.2025).
173. Milne R., Toplensky R. Ikea's complicated tax-driven structure faces EU scrutiny. 18.12.2017. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.ft.com/content/d332c7a0-e3fb-11e7-97e2-916d4fbac0da> (Accessed: 29.12.2025)
174. OECD Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting, OECD Publishing. 2003. [Electronic resource] // URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2013/07/action-plan-on-base-erosion-and-profit-shifting_g1g30e67/9789264202719-en.pdf (Accessed: 10.12.2025).
175. OECD Model Tax Convention On Income and On Capital. [Electronic resource] // OECD [Electronic data] 2017, URL: <https://www.oecd.org/en/topics/taxation.html#page1> (Accessed: 12.12.2025).
176. Pierre Moscovici. The European Commission has developed draft reform of the VAT system in EU. [Electronic resource] // *Electronic data 2025*. URL: https://ec.europa.eu/commission/press-corner/detail/en/IP_17_3443 (Accessed: 10.12.2025.).

177. Primacy of EU law (precedence, supremacy), Available at: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/primacy-of-eu-law-precedence-supremacy.html>. (Accessed 11.11.2025.)
178. Questions and answers on the EU list of non-cooperative tax jurisdictions. 12.03.2020. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2020*, URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_19_1629 (Accessed: 29.04.2020).
179. Repeated leaks and revelations are chipping away at Trump’s attempts to keep his tax records secret from the American public. Business Insider. 08.05.2019. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.businessinsider.com/trump-taxes-nyt-report-leaks-ruining-attempts-to-keep-records-secret-2019-5> (Accessed: 30.12.2025)
180. Resolution of the Plenum of the Supreme Arbitration of the Russian Federation dated 12.10.2006 No 53 “Concerning evaluation of the justification of receipt of the tax benefit by the taxpayer at arbitration tribunals”. *Electronic data 2025*. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63894/ (Accessed: 12.12.2025).
181. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. [Electronic resource]. *Electronic data 2025* // URL: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-1996-651.html> (Accessed: 12.12.2025).
182. Summary translation of Court of Appeal of Luxembourg judgement. Page 1 Annelies Vandendriessche, PhD Candidate at the University of Luxembourg. [Electronic resource]. *Electronic data 2025*. // URL: [https://wwwen.uni.lu/content/download/99672/1198979/file/Luxleaks %20Appeal %20Judgement %20Summary %20Translation.pdf](https://wwwen.uni.lu/content/download/99672/1198979/file/Luxleaks%20Appeal%20Judgement%20Summary%20Translation.pdf) (Accessed: 30.12.2025)
183. Tackling aggressive tax planning through improved transparency and disclosure. [Electronic resource] // Council of European Union [Electronic data] 1999, URL: <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/48322860.pdf> (Accessed: 12.12.2025).
184. Taxation in the European Union, 20.03.1996. [Electronic resource]// Commission of the European Communities. URL: [https://www.verginet.net/UserFiles/File/Avrupa_Birligi/Taxation/General_Information/taxation_sec\(1996\)487_en %204 %20Ek %203.pdf](https://www.verginet.net/UserFiles/File/Avrupa_Birligi/Taxation/General_Information/taxation_sec(1996)487_en%204%20Ek%203.pdf) (Accessed: 10.12.2025).
185. The ‘Paradise Papers’ And The Long Twilight Struggle Against Offshore Secrecy. International Consortium of Investigative Journalists. 27.12.2017. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.icij.org/investigations/paradise-papers/paradise-papers-long-twilight-struggle-offshore-secrecy/> (Accessed: 30.12.2025).
186. The Panama Papers: Exposing the Rogue Offshore Finance Industry. International Consortium of Investigative Journalists. 06/04/2020. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/> (Accessed: 30.12.2025).
187. The internal market: general principles [Electronic resource] *Electronic data 2025* URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/33/the-internal-market-general-principles> (Accessed: 07.08.2025)
188. These Are the Paradise Papers. *Sueddetutsche Zeitung*. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://projekte.sueddeutsche.de/paradisepapers/politik/this-is-the-leak-e866529/> (Accessed: 30.12.2025).
189. Treasure Island: Leak Reveals How Mauritius Siphons Tax From Poor Nations To Benefit Elites. International Consortium of Investigative Journalists. 23/07/2019. [Electronic resource] // *EUR-Lex. Electronic data 2025*, URL: <https://www.icij.org/investigations/mauritius-leaks/treasure-island-leak-reveals-how-mauritius-siphons-tax-from-poor-nations-to-benefit-elites/> (Accessed: 30.12.2025).
190. VAT in Latvia. URL: <https://marosavat.com/vat/latvia/> (Accessed 17.10.2025)
191. Value-Added Taxes Begin in Europe. URL: <https://www.ebsco.com/research-starters/history/value-added-taxes-begin-europe> (Assessed: 18.09.2025.)